

OD REDAKCJI

Aktualny, ósmy tom czasopisma „Polska Myśl Pedagogiczna” zdominowały studia i rozprawy podejmujące – w różnorodny sposób – szeroko rozumiane zagadnienia mieszczące się w nurcie pedagogiki konserwatywnej.

Dotychczasowe klasyfikacje kierunków rozwoju myśli pedagogicznej (kierunków i nurtów pedagogiki) zawarte w polskich podręcznikach – poza nielicznymi wyjątkami¹ – z reguły nie wyróżniają nurtu/kierunku pedagogiki konserwatywnej (mimo że edukacja konserwatywna jest dobrze rozwinięta w USA czy Wielkiej Brytanii). Wobec 11 wieków obecności polskiej państwowości w Europie i współtworzenia przez Polaków cywilizacji łacińskiej fakt ten wydaje się niedorzecznością. Konserwatyzm bowiem opiera się na obronie porządku społeczno-kulturowego poprzez umacnianie tradycyjnych wartości: religii, narodu, państwa, rodziny, hierarchii, autorytetu. W wychowaniu dochodzi on do głosu także na kanwie przekonań o korzystniejszej dla człowieka drodze przemian kulturowych: nie o charakterze rewolucyjnym, ale ewolucyjnym. Ponadto konserwatyści uważają, że edukacja powinna kształtować u wychowanków poczucie tożsamości kulturowej. Pogląd ten był i jest obecny w polskiej myśli pedagogicznej – czego prostą konsekwencją stanowi kierunek rozwoju pedagogiki wiodący ku pedagogice konserwatywnej.

Spośród 19 tekstów, które publikujemy w dziale głównym *Studia i rozprawy*, aż 11 zostało napisanych z tą myślą oraz określonych przez naszych Autorów jako próby odniesienia się do kwestii pedagogicznej myśli konserwatywnej Polaków. Artykuły te tworzą dwa wyraźnie odrębne obszary: pierwszy poświęcony nowoczesnej edukacji w duchu konserwatywnym oraz drugi, pokazujący przykłady z historii konserwatywnej myśli pedagogicznej. W kolejnych 8 artykułach, zamieszczonych w dziale zatytułowanym *Z filozofii i historii wychowania*, także można znaleźć elementy myślenia konserwatywnego – lecz ich Autorzy nie prowadzili swoich analiz w tym kierunku, dlatego publikujemy je w odrębnej części.

Aktualny tom zawiera również tradycyjny już dział *Archiwum*, a w nim przemówienie rektora Uniwersytetu Jagiellońskiego Stanisława hr. Tarnowskiego

¹ Bogusław Śliwerski, „Źródła i główne przesłanki wychowania konserwatywnego w III RP”. *Studia z Teorii Wychowania* 3/1 (4) (2012): 10–24. Tenże, *Edukacja (w) polityce. Polityka (w) edukacji* (Kraków: Impuls, 2015), 431–449.

(przedstawiciela krakowskich konserwatystów drugiej połowy XIX wieku), wygłoszone przy immatrykulacji studentów 7 grudnia 1886 roku, oraz dział *Artykuły recenzyjne*.

Niniejszy tom – jako redaktorka tomu i prowadząca to czasopismo – oddaję do rąk Czytelnika z nadzieją wykonania pierwszego kroku na drodze rekonstrukcji konserwatywnego nurtu pedagogiki w Polsce. Inspiracją oraz uzasadnieniem tej rekonstrukcji jest zdominowanie (kolonizacja) polskiej pedagogiki przez lewicową myśl krytyczną (pedagogikę krytyczną). Zjawisko to, z wszelkimi odmianami współczesnych socjalizmów (neomarksizmu/marksizmu kulturowego), prowokuje niektórych pedagogów – w imię zachowania pluralizmu myśli o wychowaniu – do zwrócenia się właśnie ku myśli konserwatywnej (przeciwstawnej wobec lewicowej) jako zdolnej chronić resztki cywilizacji łacińskiej.

Pozostaję z nadzieją, że ósmy tom „Polskiej Myśli Pedagogicznej” będzie inspiracją dla pedagogów – badaczy teorii i praktyk pedagogicznych; że poszerzy studentom oraz nauczycielom akademickim pole wolności wyboru własnych preferencji w obszarze teorii wychowania i nurtów pedagogicznych; że otworzy perspektywę na spuściznę pedagogiczną godną ocalenia dla wszystkich zainteresowanych edukacją i jej nieodłącznym wymiarem światopoglądowym.

Janina Kostkiewicz²
Kraków, 16 maja 2022 roku

² Prof. dr hab. Janina Kostkiewicz – profesor w Instytucie Pedagogiki Uniwersytetu Jagiellońskiego; przewodnicząca Rady Dyscypliny Pedagogika UJ; założycielka i redaktor naczelna czasopisma „Polska Myśl Pedagogiczna”; autorka i współautorka ośmiu monografii, w tym *Polski nurt krytyki nazizmu przed rokiem 1939* (Kraków 2020), *Kierunki i koncepcje pedagogiki katolickiej w Polsce 1918–1939* (Kraków 2013), *Wychowanie do wolności wyboru* (Kraków 2008); redaktorka i współautorka 15 monografii zbiorowych oraz licznych artykułów. E-mail: janina.kostkiewicz@uj.edu.pl.